

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

EU-kommissionens förslag till ändring av avfallsdirektivet¹

KN2023/03699

Sammanfattning

Förslaget innebär en revidering av avfallsdirektivet avgränsad till livsmedels- och textilavfall som bland annat innebär att ett utökat producentansvar införs för textil.

Konkurrensverket har inga synpunkter på förslaget.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet bygger i huvudsak på Regeringskansliets faktapromemoria² och avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Producentansvar för textilavfall

Kommissionens förslag innebär att ett utökat producentansvar införs för textilier, kläder och skodon från hushåll. I förslaget definieras att den som sätter textil på marknaden för första gången, inklusive aktörer som säljer på digitala plattformar, ska anses som producent. Mikroföretag med färre än 10 anställda föreslås undantas från producentansvaret, liksom organisationer som säljer begagnad textil eller produkter producerade av begagnad textil eller textilavfall. Förslaget ställer harmoniserade krav på hur producentansvarsorganisationer ska utformas och vilka åtgärder producenterna ska bekosta (insamling, sortering, materialåtervinning, information till konsument, plockanalyser, forskning och utveckling m.m.). Avgifterna som producenterna föreslås betala till

¹ Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv med ändring av avfallsdirektivet 2008/98/EG, COM(2023) 420.

² Faktapromemoria 2022/23:FPM126.

producentansvarsorganisationerna ska vara kopplade till de produkter de sätter på marknaden och ska differentieras utifrån produkternas miljöprestanda.

Konkurrensverket har tidigare avstyrkt ett förslag om att införa ett producentansvar för textil. Konkurrensverket menade då att ett producentansvar för textil inte bör införas innan det är klart hur övriga producentansvarssystem kommer att vara utformade, och framför allt att det bör vara klart om det är producenterna eller kommunerna som ska ansvara för insamlingen av förpackningar.

Konkurrensverket menade också att det, innan ett producentansvar för textil införs, bör utredas om det, ur ett samhällsekonomiskt och miljömässigt perspektiv, är lämpligt att införa en nationell reglering om insamling av textilavfall, och att även andra metoder än ett producentansvar bör undersökas och bedömas innan en sådan reglering införs. Konkurrensverket ansåg också att en mer ingående analys bör göras av möjligheterna att säkerställa att även distanshandel med textil omfattas av producentansvaret. Konkurrensverket menade dock att producentansvar, rätt utformade, kan vara ett sätt att skapa marknader för avfall som kan stimulera till att miljöanpassade och kundorienterade lösningar utvecklas.³

De invändningar mot ett producentansvar för textil som Konkurrensverket förde fram i yttrandet är i huvudsak inte längre giltiga, framför allt eftersom det nu är klart att kommunerna tar över ansvaret för förpackningsinsamlingen från den 1 januari 2024. Det är inte heller längre fråga om en nationell särlösning utan om ett EU-direktiv med harmoniserade regler som även omfattar bland annat distanshandel. Konkurrensverket har därför inte några synpunkter på förslaget att införa ett producentansvar för textil inom EU.

Livsmedelsavfall

Kommissionen föreslår två bindande mål för minskat livsmedelavfall till 2030, ett för livsmedelsindustrin och ett gemensamt för handel och annan livsmedelsdistribution, restauranger och offentlig måltid samt hushåll. I avfallsdirektivet finns redan krav på sådana nationella program men förslaget innebär nya tydligare krav avseende dess utformning och innehåll. Varje medlemsland ska inom två år revidera och anpassa sitt nationella program för minskat livsmedelsavfall i syfte att nå målen. Varje medlemsland ska också utse ansvariga myndigheter för samordning av nödvändiga åtgärder för att minska livsmedelsavfallet så att målen kan nås.

Enligt Regeringskansliets faktapromemoria har de nuvarande bestämmelserna i avfallsdirektivet om åtgärder för att förhindra matavfall och om avfallshanteringsplan inte genomförts i lagstiftning utan främst genom uppdrag till myndigheter som har genomfört olika insatser. De nationella etappmålen är vägledande för miljöarbetet hos offentliga och privata aktörer, men är inte rättsligt bindande.

³ Konkurrensverkets yttrande 2021-03-16 över betänkandet *Ett producentansvar för textil* (SOU 2020:72), M2020/02005, dnr 732/2020.

Det innebär att det idag inte finns några rättsligt bindande bestämmelser om mål för minskat livsmedelsavfall. Att EU inför bindande mål kommer att innebära att Sverige behöver genomföra åtgärder och eventuellt införa ytterligare styrmedel för minskat matsvinn som gör att Sverige kan uppfylla förslaget till 2030.

Kommissionen bedömer att förslaget inte innebär några nya krav på åtgärder utan syftar till att tydliggöra att medlemsstaterna behöver öka takten i genomförandet av redan befintliga krav. Genom förslaget ges medlemsstaterna frihet att välja de mest effektiva åtgärderna som passar respektive lands nationella förutsättningar.

Konkurrensverket har inga synpunkter på förslaget.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Nikos Tsakiridis. Föredragande har varit biträdande enhetschefen Stefan Jönsson.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Nikos Tsakiridis